

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas-utca 78. sz. alatt gr. BÄNFFI-ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délel. Ára évfolyamra 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhásas sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik. A „nyitóléte” cikkek sora után 20 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középútcza, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, dec. 2. 1862.

(D) A nemzeti színésztársaság ügyében. Lapjainkban merültek föl nézetek, tervezetek a színház belsőjének újabb berendezése, a páholyok szaporítása stb. körül, s az intézet pénzalapja és a teendő honföldozatok reménye enged is számítás a színház átalakításának jövőjére nézve; de a jelenre nézve is vannak ez intézetnek követelése, melyeket figyelemre kell méltatnunk.

A színháznak egy nemzetiség kebelében hármias érdekét látjuk.

Első érdeke: annak szellemi kihatása a közönségre, a józan életelvek, miveltség, nyelv és irodalom terjesztése.

Második: igazolása a nemzet miveltségi állásának, melynél fogva kebelében a magasabb irányú időtöltések váltak szükségessé, a bábujátékok, krajczár-komédiák út ki nem elégítik, lelkében fensőbb élvezetek utáni sóvárgás létezik, s mivel rétege oly nagy contingenszt számít, hogy ezen magasabb élvezeteket pénzkidávása által magának megszerezni is képes.

Harmadik érdeke a szinpadnak, mely szerint kellőleg pártolt dőcczár pályatért jelöl ki a nemzet képzett fiainak, és a színházi személyzetet összegyűjti maga körül, tanusitva ezáltal a nemzet értelmiségének nagy csoportját, mely nemcsak az ország-hivatalok körül tolakodik, de ki tud terjeszkedni a miveltség által meghódított minden térre, s képzett férfiak tud állítani, kikkel a többség erkölcsi hódítványát a társadalmi élet minden vonalán megtehesse.

Kolozsvár város a szerencsét bírva, hogy a nemzet színháza kebelében helyeztessék el, egyzersmind az ezáltal reáharántott követeléseknek mindig megfelelt. A forradalom előtti időkben a szinművészet itt mindig virágzott, a színigazgatók képesek voltak a színház használatáért némi haszonbért fizetni, s e mellett a színházlátogatók részvéte alapján társulataikat sikerrel fentarhták.

A forradalom rombolásai után megszűnővén e város az országos közélet gyupontja lenni: a szintársulatok csak az országos választmány által utalványozott subventiók mellett tarhták fen magukat, mire befolyással volt az életmód sokszoros drágulása, s az alkalmas tagok nagyobb díjazásának életkérdéssé vált szükségessége.

Tudjuk mindnyájan, hogy a múlt évtized kezdetén nemzeti színházunk minő sorsra jutott volt; tudjuk, hogyan küzdött a választmány a nemzet e tulajdonának visszahívása végett s hogyan gyámoltat a kezdés küzdelmei alatt a nemzeti miveltség e templomába újból belépett társaságokat, honfias anyagi áldozataival is a választmány nagyméltóságu elnöke.

A nemzet a levertségből fölébredve, fölkarolta a színház ügyét; hazafias áldozatokkal nevelte pénz-alapját, melyet a fölkelési alap megnyerése fokozott. A közönség látogatta a színházat, s új virágzásnak indult az.

Hat év óta kíséjük figyelemmel e nemzeti intézetet, s azon kifáradhatatlan részvét, melylyel a város közönsége meghozta ez intézetnek áldozatát, tanubizonyoságot tett arról, mikép e város népessége a cultura azon fokán áll, hol a színház feladatát érti, s ezen nemes időtöltés és társadalmi tanulmány reánczve életszükséggé vált.

Azon szomoró egykedvűségnek azonban, mely a politikai helyzet befolyásánál fogva nemzetünk minden rétegén erőtt vett, hatása e központra nézve sem maradhatott el. Az anyagi kimerültség a szellemi csüggettséggel társulva visszahatással van a színház sorsára nézve is — és az idén tapasztalni lehet, a mi hat éven át ily mérvben nem volt tapasztalható, hogy a közönség a színházat gyéren látogatja.

Az alsó és felső páholyok szenvednek csupán dicserendő kivételt, melyek nemcsak rendszeresen ki vannak bérelve, de népes néző közönséget is hoznak minden előadásra. És a meggondoló honfi nemcsak azon örvend, ha a páholyokat kibérlik, de igen azon is, s főként azon, ha minél többen jelennek

meg bennök, mert ez a miveltebb kör létszámának kedvező arányára mutat.

A közép páholyokat nálunk rendszeren a főnemesség szokta tartani, minthogy ezek általában előjoggal felruházott családi páholyok. Talán a mostani az első saison, hol ezen hagyományt a társaság mélyen megszínheti.

Azoknak egy része, kik a közép páholyokat rendszeren tartották, falun maradt. Nem lehet ellenvetésünk ez ellen. A jelenkorszak és nyomasztó viszonyok mindenkit takarékoszágra utalnak; a városi élet pedig kivált a főrangnaktól lényeges kiadásokat követel. De e kimaradásnak a színházra nézve igen kedvetlen következménye van.

Minthogy ösödök óta a közép páholyok rendszeren soha üresen nem maradtak, a közönség megszokta azt ama családok tulajdonaiént tekinteni; és a polgárság általában, ha páholyt keres, a közép páholyt nem nézi olyannak, melyet kivenni óhajtana. És nem értekeért, mert hisz nem sokkal drágább az az alsó páholytól, s akár hány jó módú polgár család jól megbírná annak árát; hanem egészen más indokokból, melyeket itt nem fejtegetünk, de pártolnunk teljességgel nem lehet.

A szinpad a nemzeté, benne mindenki minden helyet elfoglalhat, a melyet más el nem foglalt, ha árát megfizetni képes. Ezáltal a nemzetiségnek tesz áldozatot, és becsülést érdemel.

A családi páholyokhoz, e színház alapításakor áldozatok folytán, előjoga van az illető családoknak, de a melyik idején alatt ők ez előjoghoz igényt nem tartanak, páholyuk azé, a ki árát megfizeti; és bizonyonyal mindenki csak örvendhet az oly fontos nemzeti ügynek érdekében, ha recriminatio vagy a conventio átfelfogása miatt, a nemzeti ügy nem szenved rövidséget. A páholyosozatok nem válhatnak társadalmi választalakká, a nemzeti intézvények élvezeténél a nemzet mindenik tagja minden helyen illetékes; annyival inkább köztünk, kiknél ily felfogás mellett, egy néhány családnak egy téli idején alatti honmaradását a nemzet egyik igen fontos intézete sinli meg.

Ekkor mindig mondhatni panaszok folytak a páholyok hiánya miatt, a mostani saisonon nyolcz közép páholy nem volt még kibérelve, a mi a társaság számvetésében egy pár ezer forintot huz keresztül.

A zártzárak most szintén üresebbek mint valaha; alig tiz tizenöt hely van kibérelve, s csak ritkán lehet látni telt zártzárakat, kivált a mióta Hollosi Kornélia vendégzereplése megszűnt. A földszinti helyek is nem nagy kelendőségnek örvendenek, míg a karzat a szokott vasárnapokon rendszeren meghozza örvendztető létszámát.

És miért e közönbösség. A mostani drámatársaság bizonyára egyike a vidéki társaságok legjobbjának. Az opera gyengébb ugyan, mint a Havié volt, de tudjuk, hogy Havi bele is bukott; oly operát pedig, mely a színigazgatót főnkre juttassa, kívánni nem lehet. És nem kell felednünk, hogy külföldön is az opera csak a fejedelmi adakozások által állhat fen; tudjuk, hogy a pesti nagy pénzalappal bíró színháznak is az opera folytonos deficiteket okoz, pedig mekkora ott a páholyok ára, s mekkora a közönség az ittenihez képest? És bizony a pesti szinpad is nélkülözi ma a jó tenort és kitünő primadonnát?

Láng Bodi igazgatása alatt egy drámatársaság volt itt opera nélkül, és a mostani társaságnál sokkal gyöngébb; de a színház mindig látogattva volt, habár a mostani rend és fegyelem nem létezett ama társaságnál.

Ennél fogva azt hisszük, hogy ez egykedvűség okát nem annyira a társaság elleni kifogásnak, mint részint az általános lehangoltságban, részint a pénzletlenségben, részint a közép páholyok irányábani balítéletekben kell keresnünk; de nézetünk szerint a nemzet lehangoltsága mellett is tartsa meg a még megtarhtatókat; a pénzletlenségben segítsen azáltal, hogy a közönség cserélkezzék egymással az előadásokon, mert a 25,000 lélekszámú álló Kolozsvár, mostani pénzforgalmával is, bizonyonyal

képes lehetne előállítani szép közönséget minden estére, a helyre nézve pedig legyünk mindnyájan magunk iránt annyi önértéssel, mikép tegyük fel, hogy mindnyájan egyenlőleg fiai vagyunk a nemzetnek és hazának, s egy üresen hagyott helyet mindig elfoglalhatunk, ha általtal nemcsak használnunk valamely nemzeti ügynek, de éppen a bukástól, szédelgéstől mentjük meg azt.

Titkári jelentés

az erdélyi muzeum-egylet november 24-kén tartott közgyűlésén.

(Folytatása és vége.)

Vessük most szemünk a tudományos ügyekre.

Tisztelt közgyűlés! Bár mi visszásnak tetszik még mai napig sok embernek, a választmány még nem tudott másképpen meggyőződni mint úgy, hogy a muzeum-egylet tudományos működésének legelső és legfőbb része nem más, mint a muzeum gyűjteményeinek beállítás, rendezése és gyarapítása. E főteendővel szemben minden más működésnek háttérbe kell szorulnia. E körül összpontosult is mind az, a mit a választmány tett és tétetett, sőt a valódi tisztán szellemi tudományos működés is közvetve ide viszonyult.

E szempontból tekintve, maga az építkezés, a kert rendezése és mívelése, a muzeumi termek állványokkal és bútorokkal felszerelése, a tudományos működés körébe esik, mert mind az gyűjteményeink érdekében történt. Mint gyarapodtak magok a gyűjtemények, arról a jelentéstételt az illető öröknek kell átengednem, de egy néhány mozzanatot még sem hagyhatok emittetlenül, részint azért, mivel eszme és tény a választmányt, részint azért, mivel ha itt el nem mondom, senki se fogja elmondani.

Legelőbb szükségesnek látom megemlíteni, hogy a lefolyt évben a választmány két tisztviselőt utaztatott a muzeumi gyűjtemények érdekében: előbb július havában a könyvtárakat, a ki bejárva az ősz székelőföld főhelyeit, habár éppen azt, a mit keresett, t. i. a székelő krónika eredetijét, vagy bár kézzelfogható bizonyoságot arra, hogy az eredeti hol létezett, nem kapta meg, mégis gyönyörű könyvészeti eredménye volt utazásának, a mennyiben nem egy oly régi magyar könyvet fedezett fel, a melyet a tudományos világ eddig csak hírből ismert; sőt oly szerencsés volt, hogy egy néhány ily irodalmi kincsét muzeumunk könyvtára számára meg is szerezhett. Későbbben sept. végén, a titkárt küldé Pestre és Bécsbe néhány mellékes megbízással, de főleg azért, hogy az Eszterházy-féle éremgyűjteményt az adományozó gróftól átvegye és elhozza. Ez is szerencsésen és óhajtott sikerrel járt el megbízásában, magával hozta az óhajtott gyűjteményt, a mely áll 3779 db, többnyire magyar és erdélyi folyó és emlékpénzből. Ez összeg magában véve még nem mond sokat, de tegyük hozzá, hogy e számból 364 db az arany, s e között sok oly darab van, a melynek súlya 8, 10, 20 sőt 40 arany-súlyt teszen, hogy van benne mintegy 1000 db különböző nagyságu ezüst pénz, és hogy a gyűjtemény száraz érczbeli értéke mintegy 5000 o. fra tehető, másfelől számos benne a numismatikai nevezetesség és ritkaság, és hogy egy általános becslé szerint egy a gyűjtemény megszerzésére kiküldött berlini tudós annak numismatikai értékét 10,000 tallér, azaz 15,000 o. fra tette: bátran elmondhatjuk, hogy gróf Eszterházy László adománya nmltn előtünk fölapítványa után, valamennyi más adomány között első helyen áll, annyival is inkább, mivel a nemes gr. ígértén felül, a gyűjteményhez tartozó két csinos szekrényt, és 46 kötetben 32 becses érmészeti munkát magában foglaló érmészeti könyvtárát is ide adta, és végre megígérte, hogy a birtokában levő más nevezetes régiségeket is, névszerint azt az Árok-alján talált bronzból öntött két görög szekérkeréket, a melyért a londoni british muzeum 4000 frót ajánlott, muzeumunknak fogja adni. Sajnálatlalt kell jelentenem, hogy e becses gyűjtemény még nincs felállítva; az igazgató választmány a körülményektől akadályoztatva még eddig nem állíthatta be az éremtárakat, és csak a közgyűlésnek az ebbeli indítványra hozandó határozata után fogja azt életbe léptetheti, a mit a tavalyi közgyűlés ez iránt kelt határozata elvileg már megállított.

Gyűjteményeinknek egyes ügybarátok adakozásai után begyűlt gyarapodásának előszámlálását az illető örök jelentésnek kellvén átengednem, csak arra szorítkozom, hogy évkönyvünk első kötetének szétküldése által igyekezett a választmány bel- és külföldi tudós társaságokkal és tudományos intézetekkel érintkezésbe tenni magát, és meg is volt ennek sok helyt óhajtott sikere. Nemcsak az erdélyi honisai társulat és a szebeni természettudományi társaság, mint azelőtt ugy ez évben is folytonosan megküldték kiadványait, nemcsak a magyar tudományos akademia részesített munkáiból, hanem a bécsi csász. akademia is és a bécsi császári földtani társaság ritka bőkezűséggel megküldék muzeumunknak nem csak a jelenben kijött nyomtatványait, hanem az ezelőtt megjelenteket is utánpótolva, a londoni kir. tudóstársaság, a berlini kir. akademia, a göttingai kir. akademia, a bajor kir. akademia mindnyájan megköszönvén a nekik küldött évkönyvet megküldötték és jövőre is cserébe

megigérték saját, a miénknél kétségkívül sokkal becsesebb kiadványaikat, és így ha évkönyveink pénzben nem hoztak nyereséget, a melyre különben soha se számítottunk, e nagybecsű cserepéldányok által bőven megjött a rájuk fordított költség.

A mi már az egyet saját tudományos működését illeti, annak eredménye le van téve az évkönyv második kötetének megjelent első füzetében. A tavalyi eljárás arra tanítván meg, hogy a leszállított ár mellett se volt az évkönyvnek az egylettagok közt valami nagy kelendőse, a választmány az idén elhatározta, hogy inkább a bolti ár átalában oly olcsóra szabja, a mely olcsóra csak lehet, és csak ez áron csak könyvtárs utján árulhatja ezentúl évkönyveit. E füzeten kívül könyvtárnokunk szerkesztése alatt megjelent egy kötet „Erdélyi történelmi adat”; ugyanis mlteu elnökünk szokott bőkezűségével a töle megindított „Erdélyi történelmi adatok” című vállalatot, a melyből ő maga már három kötetet bocsátott volt közre, olyformán ruházta át a muzeum-egyletre, hogy az új folyam első, az egész vállalat 4-ik kötetének kiadási költségeit a magából fedezvén, az egész kiadványt a muzeumnak ajándékozta, és az egylet igyekezők e kötet árultatásából megforduló pénzzel a kiadást idő és a körülmények szerint tovább folytatni. Végre megjelent az erdélyi muzeum naptárának első évfolyama az egylet évkönyvével együtt és rövid idő múlva meg fog küldetni a tisztelt egylettagoknak.

Évkönyvünk megjelent füzete egyszersmind tudományos havi fülszeinkben felolvasott értekezésekből állván ki, szükséges még megemlíteni, hogy a már kinyomottakon kívül még más részint írásban kidolgozott, részint élő szóval előadott értekezést is volt alkalma hallani annak, a ki tudományos fülszeinket szorgalmasan látogatta. Az értekezők szérsége egyfelől, más esetben még a tárgy minősége okozta, hogy azok is egész terjedelemben nem jelenhettek meg évkönyvünkben. A tudományos, rendes havi fülszeinkben kívül egyházi és könyvtárnok elnöksége alatt történelmi, az igazgató elnöksége alatt természettudományi szakfülszeinket is tartottunk rendszeren minden hónapban egyszer. Ezakülsések azonban nagyobbára csak szóbeli értekezletek levén, azok működése kiadványokban nem mutatkozik.

Még arról is kellene jelentést tennem, hogy a tavalyi közgyűléstől a választmányra bízott teendőkre nézve mily intézkedések történtek. Minthogy azonban ezek által a választmány csak előmunkálatokkal volt megbízva, ezek pedig mint a választmányi indítványai a tárgysorozatban kijelölt helyen ugyis terjedelmesen fognak a tisztelt közgyűlés elcibe terjesztetni, itt beázom jelentésemet, ohajtván, hogy valamint az igazgató-választmányi folytonosan törekedett feladatának a színórmértékül előtte álló alapszabályok és közgyűlési határozatok értelmében hűségesen megfelelni, ugy buzditása a hazafiság nemes erőnye hazánkfiat, hogy töle támogatásokat és élető résztvetőket meg ne vonják, mert csak így fog az egyesült erőnek sikerülni a kitűzött nagy cél elérésére.

Finály.

A dézsi ev. ref. egyház és a társalkodási egylet közti viszony.

Medgyes Lajos a címzett egyház egyik lelkésze *) a „K. Közöny” idei 162. és 163. dí számjában egy cikket ír „Hazafi szótat a dézsi kaszinó fenállhatása érdekében” felirattal, melyben az ugynevezett kaszinó épület keletkezését és múltját esetetelven állítja, hogy a kaszinó-egylet elhatározta eddigi helyiségeért 160 frtot o. é. adni, hogy egy bizottmányt is nevezett ki, mely a reform. egyházzal szerződésre lépjen, remélvén, hogy ez tekintetbe veendi azt, miszerint 30,000 forintos épület birtokába jut s követelésében nem lesz tulszigoru; az egyházi tanács is még a mult nyáron elhatározta, hogy erkölcsi legszentebb kötelességének

*) Ez egyik legkitűnőbb különk s kétségbe vonhatlan tiszta örszűsi házfia, kit nézeteiben a vallás, de egyszersmind a nemzetiség magas céljai vezérleltek mindig. Szerk.

tartá a kaszinó-egylettel ezutánra is összekötötésben állhatni s az épületet kész jövőre is méltányos árban átbocsátani, s még is most közlelebről Móza József és Véer Zsigmond urak, mint a kaszinó-egylet képviselői, az egyházi tanácsban megjelenvén, mintán az egylet kívánatát nyilvánítá, az én (Roth Pál) bosszas beszédemre s tiszt. Kovács Sámuel lelkész azon nyilatkozatára, hogy az épületet megkívánja az iskola részére tartani, nagy vita után, melyben olyak is hozattak fel, mintha az egyházi tanács a kaszinó-egyletet tustatná, krajczáros politikát követ stb. egy bizottmány nevezetett ki, mely az épület át- vagy át nem adhatása iránt véleményét adjon. Ezután czikkirő felemlitvén, hogy az egyházi tanács ez eljárása köz visszastatást, vérlázító botrányt (!) idézett elő, mert oly hírek is terjedtek, mintha a nagyterem dohányraktárnak czélozatoték kiadatni, az illető urak (!) pedig a tanítókat akarják oda szállásoltatni, elmondva mind, mi e teremben 25 év óta történt s egy tinitelve fel, mintha mindez meg nem történetett volna másutt is, s meg nem történetnék jövőben is, ha az irt terem a társalkodási egylet birtokában nem marad, s állitván, hogy az én nyilatkozatomra, miszerint, meglehet az egyház ki sem adja többé az épületet, hanem magarszére hasznositja, Torma Károly s utána a birtokosság, a reform. egyház realiskolai alapjára tett ajánlata visszavonásával s egy új kaszinó épület felállitásával fogna választolni, mire nézve a helyiség már ki is jeletetett; végezetre megjövendölvén, hogy november végén az egyház a kaszinó helyiség átadását bizonyosan elhatározandja s azzal rekeszti be czikkét, hogy kezeskedést vállal az iránt, hogy mi az egyház részéről történt, az nem bizonyos politikának való deferáláshól (!) hanem gondatlanság, politikálanság s tulbuzgóságból esett.

Ez a kérdéselt czikk lehetőleg összeszorított kivonata, melyben azonban közbe-közben éles kitérősek vannak.

E czikk megjelent s két erkölcsi testület az irodalmi közvélemény itélőszéke elébe van állitva, mielőtt tárgyalásaitk bevégezték volna; s ezek közül az egyik az egyházi tanács, annak éppen elnöke által pelengerre téve, midőn ez által tette gondatlannak, politikálannak, tulbuzgónak, krajczáros politikájának czimeztetik. (Folytatjuk.)

Sz.-Udvahely, nov. 10. 1862.

(Folytatás.)

D) 1862-ben az intézet pénztárába fizettek be osztrák értékekben.

1) január hóban: Issekuz Adeodát 3 frt, 1861. december 1-jén tartott bálból 11 frt 64 kr, Dombi István 3 forint, Kapoza János farkaslaki pleb. 10 frt, Hajdu Ferenc 3 frt 35 kr, Péter József 1 frt, Likman Károly 3 frt, Bartos József 2 frt, Tibád Péter 3 frt, Bartos András 15 frt, Koronkai Pál 6 frt, Péter Mihály 3 frt, Tiliczki Ferenc 2 forint, Pap János 8 frt. 2) február hóban: Puskás Gergely 10 frt, Karácsony József 10 frt, Forzasz Antal 8 forint. 3) ápril hóban: A helybeli műkedvelő társaság 40 frt, Tamás Ignác 10 frt. 4) május hóban: Domokos Ignác pleb. 10 forint. 5) június hóban: Gyertyány István 5 forint, Baricz Oktávius 5 frt. 6) október hóban: Berzevici József 12 frt, Balke Matild 13 frt és Szenkovics Miklós 15 frtot, az az a négy év alatt 5,729 frt és 95 krt. (Folytatjuk.)

KÜLÖNFÉLÉK.

A Királyhágón inenni nemzetgazdasági, valamint a világereskedelmi érdekeknek egyedül megfelelő és strategiai szempontból mindenek felett fontos nagyvárak-kolozsvár-bodjai vasut ellenségei ugyancsak nyomják a kengyelt bécsi lapokban is. Mennyi rágalom, mennyi hazugság, s mily nyomoru denunciatori szerepre tudják magukat lealacsonyítani némely emberek! A „Presse”-ben egy czikk jelent meg, a melyben olvassuk, hogy az erdélyi magyar földbirtokosok

nem sokat csinálnak az ország nemzetgazdasági érdekeiből, ők csak Kolozsvárt akarják összekötötésbe hozni Váraddal, az uniot akarják keresztül csempészni, K. Fehérvárt ezt a roppant erősséget ki akarják játszani ezen nagyvárak-kolozsvár-bodjai vaspályával, mely tulajdonképp 180 (!) millióba kerül stb. Csak éppen nem mondatik ki világosan, hogy az erdélyi magyar földbirtokosok bizonyosan forradalmat idéznek elő ezen vaspályával. Boldog isten, hát éppen strategiai szempontból lehet-e szerencsésebb terv, mint azé az arad-szebeni vonalé, mely a határszéleken kertilgeti hazánkat, s melyet czikkirő oly felülmulhatlan jelesnek tart! Bezzeg! ha a helyzet meg lenne fordítva, a derék czikkirő mint sietne gyanusítani a magyar földbirtokosokat, hogy vaspályát akarnak építeni a határszél mentében, hogy majd a legelső alkalommal foglaltassák el — a garibaldistákkal. S vajlon kinek fekszik szívén Erdély nemzetgazdasági érdeke, ha nem a földbirtokosnak, a ki legközelebről van érdekelve e kérdésnél? S vajlon melyik vonal elégit ki e magas érdeket; az-e, a mely Erdélybe ugyszólva csak belényalint, vagy a melyik Erdélynek szívén megy át? Dehát miért harcolnak azok az emberek olyan fáradsáttal, s oly szemérmellenül ez ellen a vonal ellen? Hiszen azzal még föl nem építik azt az arad-szebeni pályát. Bár építnek, mert mi csak örvendeni fogunk, ha Erdélynek két vaspályája lesz, csakhogy alkalmasint ez esetben a szebenin fű fog nőni, mert a világ kereskedelmi vonal véletlenül nem ott van.

A nagyvárak-kolozsvári vaspályára nézve a „Kronst. Zeitung” hiteles kutfőből értesül, hogy az egész ügyben a „Deutsche Cultur-Verein”, képviselője Hermann által csak alárendelt közvetítő szerepet visz, míg Dr. Höchster híres párisi követ párisi bankároknak az ottani es. kir. követség által hitelesített eredeti felbatalmazványait mutatta be.

Tordáról írják nekünk nov. 27-ről: Folyó év tavaszán két városi tanácsos lemondott hivataláról, s azok helyét a városi község negyven esküdsége betöltötte, mit a régi keblitörvény szerint tudatott a megyei főispáni helyettes urral, s midőn a kormányzó ő mlteu által az udvari korlátokszág rendelőnye nyomán felszólította a városi tanácsot, hogy magát rendezze, külön a törvényszéket, külön a politikai hivatalt, azt is megtette hivatali uton a maga idejében és helyére felküldötte. E hó elején egy tanácsos Székely János elhalt. Mintán a főispáni helytartó ur átírt a városi tanácshoz, hogy csak bíráló halja a tanácsosok lemondását s elhalását, tehát tegyen erről tudósítást a tanács, mert meg van bizva a lemondott és elhalt tanácsos egyének helyett másokat helyettesíteni. A városi előjáróság megírt, miszerint a lemondottak helyett a tanács a negyven esküdséggel kiket helyettesített, följelentette mind a b. főispán urhoz, mind felsőbb helyre, tehát nem lehet hallo-másból tudni. — Ma mint halljuk a b. főispán helytartó ur, azok helyett, kik helyettesítve voltak, Székely János helyett is nevezett ki más tanácsos urakat, főjegyzőt. stb.

N.-Enydről írják december 1-ről: Társadalmi életünk mindennapias egyhanguságában, kellemesen játsza be Denker Sarolta fiatal hegedűművész nő mult eszi hangversenye. Alig sikertől a kisasszonynak egy 5 muidaraból álló rövid sorozatot összeállitban zenekíséretének gyengesége miatt. Ezen öt darabnál is, mondatni meöben nélkülözniük kelle, egy öszszevágó kiséretből mulhatlanul következni szokott teljességét, emeltségét a művészi kivitelnek. E megjegyzésből mi jelentékeny rész sem esik a k. a. rovására, mert örmmel ismerjük el, hogy bírálhatatlan képességünket meg-aladó fokán áll a művészetnek. E pár sornak nincs egyéb célja, mint egyfelől az enyedi közönségre gyakorolt beayomásoknak nyilatkozatot adni; másfelől jelezni a kisasszonynak az erdélyi nagyvarosok felé irányzott körúrt, hogy miként érdemli, mindenitve várva-várt vendégül érkezessen. Muidarabjai közül kiemelendőknek találjuk az „Aeol-hárfa” címűt R. Kohnétól, a „Replüjeeskén” et Reményitől és román dalait. Nagy praecisio, hatásteljes simaság, mesteri könnyűség a nehéz fogásokon, és érzelmáradat

TÁRCZA. AZ ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

Ha valamely még élő aggyastjánja ezen dalias ifjúságnak, hajlandó volna nekünk bemutatni, hogyan használta fel Bécsben a párbajvívás órait, kijelentjük, hogy nem személyszerint őket értettük; kijelentjük, hogy egykor irigységünk tárgyai voltak s fájt, hogy szinte két hüvelyket azadott volt meg akkor tollunk a természet azon nagyságból, melylyel az ő színvonalukat elérve talán szerencsésjőkben s örömeikben osztozánk vala?

Szép iskolája volt az az elínomódásra nézve a nemes ifjúságnak, de a fény, a kör s az ott élvezett izlés sorsa fölötti vala. A kik nem mentek át közülük az állandó katonasághoz, hol sorsukat folytathatták, bizonynyal csak beteg, s pásztorias, szántóvető vagy zöldasztaloknál, a kormánnyal szemben visaskodó nemzeti életünkkel nem igen rokon-szenvezhető szívet hozhattak és e részben csak azok szenvedhettek inkább kivételt, kik azelőtt is fényes sorsban éltek s kikre viszszerterőttkel uradalmok csarnokai s jövedelmei vártak, kik ha e csarnokokban megunták a hosszú téli estvéket, ama jövedelem segélyével kirándulhattak Bécsbe, Párisba szorakozni. Ismerünk közülük többeket, kik hazatérve képesek voltak magukat feltálatni egyszerű családi tűzhelyüknél; de többeket ismerünk, kik amaz eljátszott örömeik után

itt nagyon boldogtalanul érzék magukat, s csakhamar elmerültek a könnyelműségbe. Az első évek mindenikre nézve kedvesek voltak. Egy új és szép nővilág, melyet kellemők, finom módjuk elbájt. Nyertek vagy nem nyertek a szerelem terén? Mind két esetben az ábrándok kora lejárt. Ah a vén huszárló huzza, huzza az ekét, de ha hallja a trombita ismert harsogását, csak akkor pezsdül meg vére s mint futna, mint üvöltene, ha a hám és kantár vissza nem tartaná. Még az állatot is megragadja boldogabb napjainál, fiatal örömeinek emléke. Miért vádolnók az embert, ha visszavágyik boldog emlékeihez; s miért tagadnók, hogy minden ember szerencsésiené válik, ki élte szebb korát boldogabb és fényesebb viszonyok között töltötte, mint a minék előbbi és későbbi sorsa megfelelői képes lehet.

A Zováthy testvérekre atyjuk után szép nemesi birtok maradt, de ez keveset jelent akkor, midőn azt háromfelé kell osztani, s az egy harmadrészek itt élvezhetők jövedelmét a birodalom fővárosában egy gazdag és ősi eszázari udvar körében kell elkölteni.

Zováthy Andrást a ki látta, tudhatta, hogy csak akarnia kellett és nagy világi élete nem lehetett örömtelen. És benne a régi heves és büszke székely vér pezsgett. A körülmények kihívó befolyása alatt nem sokat gondolt e vér a sorssal és étellel, ha csatába viszed, elől esik el; ha nagy világba viszed, elől fényeleg s bukkik; ha zöldasztal mellé állitod, elől megy a politikai fogságba, a mint a körülmények szerint büszkesége parancsolja.

Igy eleget mondánk annak fejtegetésére, hogy Zováthy András társasköri fellépésével

több szív lön megilletve, mint számító ész és így természetesen, inkább vonzódtak hozzá a kedves fiatal hölgyek, mint azoknak szülői.

A társaskörök legkitűnőbb szépsége, a mindenkitől tünjenezett gróf Hallay Marie szenvedélyesen megszerette bájos sógorát. Anyja az agg grófné, ki maga legjobban tudá, hogy férjétől hátramaradt nagy uradalmának még nagyobb árnyéka áll a háttéri adósságokban; valamint azt is tudta, hogy Zováthy András Bécsben lakása alatt szinte minden birtokát elvesztegette: teljes erejéből ellenszélit leánya szerelmének, de késő volt már e szenvedélyes szívre nézve. András szép alakjában ő csak egy Romeot képzelt, kitől még a halál sem választ-hatja el.

A mily szép, oly szenvedélyes volt e hölgy. Atyja őt nagyon kényeztetete egykor, sőt kényeztetete minden, az egész világ, az ur ugy mint a paraszt, mert e hölgy szépségével angyali jószág, eleven ész, vidám lélek és emberiséget szerető tiszta, ártatlan szív volt párosulva.

Zováthy András vonzódsát e hölgy iránt a tiltás fokozta. Büszkesége volt sörte s ez nála erősebb szenvedély volt, elviselt szíve érzelméinél. E büszkeség parancsolta neki, birni mindenáron gróf Hallay Mariet.

Egy kalandok közt fölserdült férfunak, melyik anyja szegülhet ellent? Botrány történt. Gr. Hallay Marie Zováthy Andrással megszökött az anyai háztól, s az egyház áldását vette a boldog pár hő szerelmére.

Nem volt más módja az agg grófnének, midőn igen szeretett leányának ezen elhatározó lépése tudomására jött, mint jó képet csinálni a savanyu almához. S beleegyezni

a megtörtént ténybe. Elfogadta tehát vejéül Zováthy Andrást, ki művelt finom módjával csakhamar annyira megnyerte az agg grófnét, hogy ez minden javainak kezelését reá bízta, s a gróf Hallay ház régi fénye néhány éven át Zováthy András fényével változott át. Hat évig éltek így boldog házasságban. Az uradalmok látszó jövedelme kiállá azon kedvtelési költségeket, melyeket Zováthy András ifjú kora megszokott élvezeteinél fogva magára nézve nélkülözhetleneknek képzelt. A fiatal grófnének pedig nem volt más óhaj-tása, minthogy férje vidám, boldog legyen és szeresse őt. A nyughatatlan férfunak szűk volt Kolozsvár; Bécs, Velence voltak kedvesebb mulató helyei, neje mindentíve örömet követte őt s anyósa az agg grófné, sokkal mélyebb szeretettel viseltetett veje s leánya iránt, hogyssem elmaradt volna tőlük.

Hat év telvével az agg grófné meghalt. Nem sokára megindultak a követelések. A fényes grófi uradalmak idegen kezekre mentek át. Csak Ronatáj maradt mint fiubirtok gróf Hallay Szilárd kezén, de az is megrakva adósságokkal.

Ugyancsak Ronatájon volt Zováthy András birtoka is, melynek nagyobb része Bécsből hazatértekor szintén a hitelezők kezére ment át. Csak egy romladozott régi köház, nagy kertjével maradt kezén. Legalább egy hajléka volt, hova bevonnassa magát. Egy kis birtokrésze volt még Halomvölgyén, ezt testvére Rinald már megvásárolta volt töle csekély összegeggel s oly feltétellel, hogy a tőkét kamatozta mindaddig, mig kifizetheti.

(Folytatjuk.)

ellemzik játékát, teszik művészi. A hárfahang andalító melasága, a csimpolya kesergő vonatottsága, s a havasi kúrt távolberekre beszédessé tevő visszhangzatossága hiven cserélgették egymást, a hurokon gondolatbességgel fel s alá sikamló ujak alatt. A „Repüljfelecském” is művészi vitetett ki, valamint Asboth V. „Hazatérés” című csárdása is; de az a zamat, az a zamat, mi egy művész férfi telt kebeléből ömlött belejük, egész hűséggel tán csak férfi művész által adható vissza. Még remélünk a kisasszonytól egy élvezetes estét.

A „Siebenb. Bote” írja, hogy az arad-verestoronyi vaspálya tracirozási munkálatainak befejezése végett Szebenbe a tisztai vaspálya egy inspectora érkezett négy mérnökkel. A munkálatok e hó 15-ikéig kell, hogy legyenek fejezve. A pálya építésére szükséges pénzüke pedig megvan. Hol, a holdban? kérdené a mi helyünkben némely ember.

Haynald Lajos erdélyi kath. püspök 6 mnga a borbándi leégettek segélyezésére 200 forintot adományozott.

Szebenben nov. 29-én éjjel a hó lecsett.

A „Hiv. ért.” következő közlést hozza: A múlt év 2-dik felében Háromszék területén oly sajnos eredménytel uralkodott keleti marhavész f. év Sz. Mihály hó 26-án Uzon helységében újra kitört, és a 812 marhalétszámból folyó hó 9-ig 70 marhavész telken 139 darab megbetegedett marhákkal közül 113 elhullott, 20 meggyógyult és 6 további gyógykezelés alatt megmaradt. Uzonból a vész Bikfalvára s Lisznyóra is elterjedt és Bikfalván e folyó hó 8-ig a 666 összes marhalétszámból 23 betegedett meg, a melyekből 1 meggyógyult, 20 elhullott és 2 további gyógykezelés alatt beteg maradt. Lisznyón megbetegedett 8 darab, melyekből 6 elhullott, 2 pedig e f. hó 19-én beteg maradt. A mi is ezennel oly meggyógyulást tétetik közbírré, miszerint a vészragály tovább terjedésének megakadályozása végett a kolozsvári orvos-sebész tanintézet állatgyógytan tanára Mina János a vészről meglepett helységekbe kiküldetett és az orvosrendőri rendszabályok szoros megtartása egy század katonaság által is elősegítették. Kolozsvárt, Szent-András hó 21-én 1862. Az erd. kir. főkormányzástól.

Moldova és Oláhország Erdély felőli határszélén a behajtott marháka névre rendelt 20 napi vesztégidő a marhavész megszűnté miatt 10 napra szállítottat le.

A „M. S.” írja: Tudomásunk van azon örömdetes körülményről, hogy a tervezett angol dunai gőzhajótársaság tőkepénzei készeknek nyilatkoznak a magyar társulat életbeletetéséhez járulni. E szerint a magyar gőzhajózás magyar lobogó alatt, magyar férfiak vezetése alatt fog életbe lépni. Az angolok teljesen megbíznak az ügy magyar vezetőiben, s így a magyar lobogó fusiója az angol pénzzel a vállalat hasznára csakugyan léteztetni fog.

Kérem. „Politikai divatok” című regényemnek második füzeté, melynek még oct. 15-én kellett volna szétküldetni, nem tölem függő akadályok miatt mindeddig meg nem jelenhetvén, sőt az egész műnek újra dolgozása mulatlanná levén, kénytelen vagyok belátni, hogy annak füzetenként, előfizetés úján kiadása ezélszerűtlen; e miatt tehát, nehogy t. előfizetőimet a megvárakoztatás kellemetlenségeivel ingereljem: felkérem e soraimnak figyelembevételére. — A „Politikai divatok” mind a XII. füzeté hat kötetben jövő 1863. évi júniusban egyszerre fog kiadattni. Ugyan e regényt az általam jövő január 1-én megindítandó „A Hon” című politikai napilap egész terjedelmében fogja közleni; minél fogva e regény t. előfizetőit tisztelettel felkérem, sziveskedjenek nyilatkozni az iránt: vajlon az előfizetési összegeket kívánják e visszaküldetni, vagy a lapot, melyben a regény megjelen; vagy a júniusban kiadandó művet egyszerre? Nem válaszolás esetére ez utóbbi ajánlat elfogadását tekintendém ohajtottatnak. — Kérem azon tisztelt pályatársaimat, kik e regényemről megemlékeztek, e mostani állapotot bírál adó nyilatkozatuknak közlésére. Pest, nov. 26. 1862. Jókai Mór.

A belga vaspálya építési vállalkozók, Riche testvérek, következő pályák előtanulmányozására folyamodtak a kereskedelmi ministeriumhoz. 1. Egy vonal részére Nagy-Váradról Kolozsvár és Brassón keresztül a bodzai szorosig, egy szárnypályával Nagy-Szebenbe. 2. Egy vonal részére Pozsonyból Zsolnára a Vág völgyön keresztül. 3. Egy vonal részére Érsekújvárról Esztergom-Nána fölött Szucsánra az esztergomi új-törzsi völgyön keresztül. 4. Egy vonal részére Besztercebányáról Miskolcra a Garan- és Sajó völgyön keresztül. 5. Végre egy vonal részére Lucsionától a Károly-Lajos galiczi pályá valamelyik pontjára Krakkó és Lemberg közt.

Báró Sina Smon leányának esküvője Ypsilanti herceggel nov. 23-án délen csakugyan megtartott a bécsi görög templomban. A magas nemesség, a diplomatiai kar több tagja és sok más kitűnő egyéniség emelé ez ünnepély fényét, mely bő tápot nyújtott a bécsiek kíváncsi látvány vágyának.

A budapesti zenede Liszt Ferenczhez felhívást intézett, hogy tenné át lakását Pestre. Zeneművész hazánkfia e felhívásra egy levelet intézett Rómából b. Prónay Gáborhoz, mint a nevezett intézet elnökéhez, melyben megköszöni a szives megemlékezést; jelenleg lekötöttségei gátolják a hazába visszatérni, de e lekötöttségei nincs „ellentétben azon ohajtsával, hogy majdan visszatérjen hazájába, nem repke vándornak, nem is tehetetlen aggnak alakjában, hanem mint a haza érlelyes és bü fia.”

„A magyar ember könnytára.” Ez cizme Heckenast legújabb irodalmi vállalatának, mely 100 stírini nyomott ívet foglal magában, évnegyedeint 25 ívvel kiadva. Tartalma: 1) Mulattató és épületes művek a haza és világirodalom legjobb szerzőitől. 2) Egyes művek classicus íróinktól. 3) Válogatott értekezések az emberiség nemességéről. 4) Nevezetes emberek életrajzai. 5) Történelmi szakaszok. 6) Rajzolatok az ipar, művészet és irodalom köréből. 7) Leírások a természet köréből. 8) Népismertetések stb. stb. Különösen kiemelendő, hogy e vállalat rendkívül olcsó, miután a 100 ívnyi tartalom ára csak 2 frt, postán külön küldve 2 frt 50 kr. Továbbá az előfizetők azon kedvezményben is részesülnek, hogy a minden kötet végén megemlített jó és ajánlásra méltó könyveket félárért kapják.

E korszerű vállalat ajánlására elég legyen megemlitenünk, hogy annak szerkesztését a „Vasárnapi Ujság”-nak elismert hitelt, jeles szerkesztője, Pákh Albert vállalta el.

NYILTPOSTA Előpataki urhoz. Magánvitáknak csak a nyilttérbe, s a laphomlokán kitett díj előleges beklédése mellett adunk helyet. Szerk.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, nov. 26. A „Morn. Post” táviratilag említett cikke a görög királyválasztási mozgalmakról, terjedelmesebb kivonatanban így hangzik: A görögök egybangu összetartása jövő uralkodójuk megválasztása iránt napról napra jobban kitűnik. Mi sem legesen viseljük magunkat. Elismerjük, hogy a görögöknek joguk van alkotmányos királyt választaniok. Görögország kicsi ország ugyan, de oly független, mint akármely legnagyobb birodalom. Akármiben beszéltek össze a védhatalmak harminczöt év előtt, ez Görögország függetlenségét nem korlátozhatja. Az 1830-i jegyzőkönyv akár korszerű volt, akár nem, arra nem lehet többé visszatérni. Nagyon különböznek a jelen választási körülmények azoktól, melyek közt Otto választatott. A védhatalmak választathatnak Görögországnak királyt, mivel arra fel voltak az ország által kérve. De nem valószínű, hogy a jövő görög nemzetgyűlés ezt a kísérletet meg kívánja újítani, ha ezen törvényhozást hibetől 18 esztendőben határozandja meg a király nagykorúságát, nehogy kormányzótanácsot kelljen melléje rendelni. Alfréd hg. megválasztása bizonyosnak látszik. Ideje volna tehát egy ily esemény következményeit megfontolni. Azt javasolják nekünk, hogy ne fogadjuk el a görögök ajánlatát. Ha ezt követjük, a görögök Leuchtenberg hehez fordulnak, kinek az 1830-i jegyzőkönyv épp úgy tiltja a görög korona elfogadását, mint Alfréd hercegrek. Mellözve minden nemzetiégi kérdést meghányhatjuk, mi lenne Görögországnak hasznára. Alfréd hg. az alkotmányos haladást, Leuchtenberg hg. Törökország megtámadását s a keleti bonyodalmat képviseli. Nagy felelősség fogna terbelni, ha Görögország jövőjét forradalmi szellemben kívánnók eldönteni. Az angol igen kívül a jóniai szigeteket is kívánják a görögök. A jóniaiak Görögországgal egyesítettnek kívánnak. Ezen szigetek kormányunknak örökös nehézségeket árasztó források. Mi nem vagyunk képesek az ottani lakosság hajlamát megnyerni. Azt, hogy benn vagyunk ezen szigetekben, a többi hatalmak féltékeny szemmel nézik. De Görögország még nem tett forma szerinti ajánlatot, tehát még visszatarthatjuk elhatározásunkat.

A „Daily News” egészen ellenkező szellemben így nyilatkozik: A görögök átlátták, mennyire a királytól függ az alkotmány megvalósulása. Tudják, hogy Viktoria királynő fia nem fogja az alkotmányt megsérteni, s remélik a jóniai szigetek visszanyerését. A görögök nagyon zavart helyzetben vannak, tovább nem szabad halgatnunk. A mi magunkatartása batoritá őket egy nem létesíthető terv létesítésére törekedni. Az angol államférfiaknak meg kell gondolniok, vajlon Alfréd hg. megválasztása felel-e meg legjobban Görög- és Angolország érdekeinek? Görögország ajánlatát két okból szükség visszaszantítani. Alfréd megválasztása következtében a hellen királyságnak elleneivé válnának azon nemzetek, melyek most jó barátai, s Angolország védszárnnyai alá bocsátokzván, függetlenségén ejtne esorbát. Ez a görögökre néve nagyfontosságú körülmény. Ha Alfréd elfogadja a görög koronát, mi Görögország külpolitikájába bonyolodunk. Akármikor állának elő szomszédai panaszokkal, nekünk kellene megfeleltünk. Akaratunk ellen is pártfogó viszony keletkezne köztünk s Görögország mint pártfogó közt. Ilyen zavarokba pedig nem lehet rohannak. Angolország politikája a kis államokkal szemben nem abból áll, hogy tulnysit gyakoroljon felettük, hanem függetlenségüknek minden uton-módon előmozdításából. Ez azon egyetlen politika, melyet Görögország irányában követünk lehet.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, nov. 26. Latour d'Auvergne herceg az új római követ, sem új utasításokat nem viend magával, sem újabb követítési javaslatokkal nem fogja a szent széket terbelni. Haem azt beszélük, hogy a császárnak egy saját kezűleg írt levelét viszi a pápának, a mely levélben nincsenek ugyan határozott javaslatok, de a szent szék s az olasz királyság közti közeledés ohajtása van benne kifejezve.

A császárné tavaszra Rómába készül a kis herceggel együtt. A császár azt kívánja, hogy odamenetle fényes kísérettel s ott mulatása pompás udvartartással történjék.

A golyó szerencsés kivevészt Garibaldi sebéből egy Netalon által küldött műtő eszköznek tulajdonítják. Ennek következtében Netalon roppant birre és népszerűségre tett szert a párisi munkás osztály előtt. Küldöttség által szándékoznak nála tisztelegni s még azt is beszélik, hogy a jövő választások alkalmával képviselővé fognak választani. E választásban csak a a sajtószert lenne, hogy a mint mondják, Netalon politikai nézetei egészen ellentét Garibaldiétól.

Páris, nov. 29. A mai „Constitutionnel” azt írja, hogy ha Alfréd herceg görög király lesz, Anglia nem fogja többé támogatni Törökországot. Akkor a keleti kérdés imett szönyegre jövend borzasztóbb alakban, Francziaország pedig semmit sem fog hagyományos érdekeiből feladni, s többé nem lesz becsületesszáva által megköltve, hogy a hivatása nagyságának megfelelő szerepet ellátlalja.

OLASZORSZÁG. Turin, nov. 25. Azt mondják, kormányörökben arról gondolkoznak, hogy a ministeri vihart egy Massimo d'Azeglio-féle átmeneti kabinettel csendesítsék le; ez azonban annyit tenne, mint Sántát Belzebub által kergetni ki. A múlt vasárnap a király elnökele alatt tartott ministerianácsban fenforgott Aosta herceg kijelölése a görög trónra. Állítólag ugyanis kérdés tétetett volna e tárgyban Párisból. A ministertanács azt határozta, hogy a kijelölést hivatalosan visszaszantítja.

Beszélik, hogy Ratazi barátai és párthívei azt javasolták neki, hogy a Buoncompagni interpellatiojára adandó válaszában végén a kamra szavazatának megelőzése végett jelentse ki, hogy lemondását a királynak benyújtotta. „Ne

rettegjenek miattam, uraim — felelt a ministerelnök — a Carignan-palota termében nagyobb vesztély is fenyegetett már engem a mostaninál. Gioberti és Cavour sokkal több bajt okoztak nekem e kétségbeesettknél, kik ma egy ministeriumot akarnak megbuktatni, azért, hogy holnap az újat kigunyolhassák. En bizalmatlansági szavazat nélkül sem lemondásomat be nem adom, sem a parlamentet fel nem oszlatom. En csak a határozott szavazatot fogadom el, s visszavonulok minden harag nélkül azon öntudattal, hogy kötelességemet teljesítém.

Turin, nov. 29. A „Monarch-naz.”-nak mai száma töredékeket közöl Mazzininak egy új köriratából, a melynek czélja egy politikai felekezet és törvényellenes mozgalom szervezése. Ugyanazon lap fel van hatalmazva kijelenteni, hogy a görög kormány egy idegent sem bízott meg, hogy Görögország számára toborozzon.

NÉMETORSZÁG. Berlin, nov. 28. A király a napokban ismét több bizalomszavazó küldöttséget fogadott. Egyikhez, a többek közt, a következő szavakat intéző: „Megvárom önököt, hogy odaműködjének, hogy a közvélemény jó irányt vegyen; mert a saját nem mülködik ez irányban, sőt inkább visszaél a szabadsággal, a mely oly közkeletű adatott neki és soha meg nem csonkítottat. Oly kárt tesz a saját, a melyet a jó érzelműek ugyanazon téren bajosan hozhatnak helyre. Mindazok a szavak, a melyek itt mondatnak, nyilvánosság elébe kerülnek s az legkevésbé sincs ellenemre; ámde szándékosan elferdítik szavaimat. En sokat eltrühetek, mert a pártok felett állók; de meg kell említenem egy esetet, a mely engem igen mélyen sértett és megrendített. A berlini sajtó annyira elfelejtkezett magáról, hogy amaz egyházi énekből vett szavakat, a melyeket minden ember száján és szívében hord, „Az Isten országol” stb. egy papi egyén beszédének megemlésté alkalmával félremagyarázta, mintha az én szemülem lett istentite volna! Alig hinné az ember, hogy Poroszországban egy ily elferdítés lehetséges, a mely csak arra lehet számíttva, hogy elhitesse a néppel, mintha a király ama szavaknak ily értelmezésére gondolna. Nehéz lesz tehát önöknek, a maguk elébe tűzött dicseretes célt elérni. En szerencsét s mindelek előtt bátorságot kívánok hozzá.”

A német sajtó élénken vitáz a felett, vajlon a hesseni fejedelem engedékenységre hajlása a porosz vagy az osztrák közbenjárásnak tulajdonítandó-e? A porosz lapok, még maga a szabadelvű ellenzéki „National Ztg.” is, természetesen Bismark ur erőlyes föllépésének tulajdonítják az egész sikert. Ellenben a bécsi „Presse” e tárgyról következőleg ír: A bécsi és berlini kabinetek közt alkudozás volt folyamathan, a közösen cselekvés iránt, midőn rendkívül uton arról értesültek Bécsben, hogy Bismark kéz alatt egészen élére akarja állítani a dolgokat Kasselben. Ennek következtében az osztrák külügyminister elhatározá magát, különválva mülködni, s Schmerling altábornagy küldetése birtelenében határozatott el. Az általa küldött sürgöny mindazáltal felvolatott a bécsi udvarnál levő porosz meghatalmazott Werther előtt. Schmerling altábnagy 26-án érkezett Kasselbe, s három óra mulva már oly szellemben távrt Bécsebe, melyből küldetése sikerét bizonyosnak lehete tartani, holott még akkor nem is látta a fejedelmet. De gondoskodva volt arról, hogy a fejedelemnek értesére jussón, hogy Ausztria javaslata a legutolsó segédeszköz, melyhez még nyulnia módjában van.

A „Seb. Corr.” szerint az újabb összehittközések egyedül az a forrás, hogy a hesseni fejedelem a szövetséggyűlés döntő határozatát úgy fogta fel, hogy az összehitt rendi kamarának csupán az alkotmány helyreállítása lehet egyedüli feladata, hogy tehát a most egybehitt képviselők háza csak ad hoc törvényhozó-testnek tekintendő; míg ellenben a ministerium az 1831-i alkotmány alapján egybehitt képviselőháznak kívánta azt tekintetni, mely teljes alkotmányos törvényhozói illetékességgel bir. Minthogy azonban nem volt képes a ministerium a hercegezt az ő felfogásától eltéríteni, nem volt mit tennie, mint lekötözni. A szövetségi határozatot életbe nem léptetni, vagy csak a képviselőket is eloszlattni korántsem kívánta a herceg. Ez értelemben teljes hitellességül nyilatkozta már kézbén van. S Ausztria közbenjárásának feladata volt a hercegezt meggyőzni arról, hogy az ő felfogása hibás, s ez annál inkább sikerült, minthogy a herceg nem lehet oly hitben, mintha mostani tanácsadón kívül nem találkoznának mások, kik készek s képesek lesznek az ügyvezetést alkotmányos szellemben s a szövetség határozatahoz képest kezelni.

OROSZ- és LENGYELORSZÁG. Ripinben egy kis lengyelvárosban a nyugati poroszországi határszélén, a környékbeli parasztság nagy vérengzést és erőszakoskodást követett el a nemesség és városi lakosság ellen az ujjoncozás miatt. Nov. 18-ra szállott ki az ujjoncozó bizottság a nevezett városba, hová a körültekvő falvakbeli katonaköteles fiatalágnak, az illető községi előjárók vezetése alatt, meg kellett jelennie. A parasztok közt már régebben el volt terjedve az a vélemény, hogy az ujjoncozás csupán a nemesség és városi lakosság forradalmi törekvéseinek következménye és ha csend volna az országban, a császárnak nem lenne szüksége új katonákra. A kedélyek tehát nagyon fel voltak ingerülve a nevezett két osztály ellen. Ehez járult, hogy a sorozó bizottság tagjai nem voltak katonai egyenruhába öltözve. Már maga e körülmény nevelte a parasztok gyanuját. Mikor aztán a besorozott ujjoncoznak igazoló jegyeket adtak, s a parasztok látták, hogy ezek más alaknak, mint a régibbek s nem a császári, hanem a kormányzószági cizmerrel voltak bélyegezve: az épületben és körülte összegyűlt több száz paraszt között kitört az ingerültség. Kiáltották: „Az nem a kormány cizmere! Mi nem akarunk forradalmat; mi hívek akarunk maradni a császárhoz s nem engedjük magunkat a nemesség és czinkostársai által elnyomatni.” Ilyen kiabálások közben a feldühült tömeg, botokkal, dorongokkal s ki a mit kezébe kaphatott, rohant a bizottságra s mindazokra, a kik azt védni akarták. Csak nagy bajjal sikerült, a leggorombább bántalmazások után, egy hátulsó ajtón kimenekülniök s életüket megmenteniök. Erre a bösz paraszt had a városba rohant, bedobálta az ablakokat, berontott a házakba, mindent a ki elejtükbe akadt, tütt, vert, butorokat szétrombolt s utoljára zsákmányolni, rabolni kezdett. A garázdálkodás délelőtti 10 órától késő estig tartott,

Vége sikerült a városiaknak egyesített erővel kiverni a parasztokat, kik közül két egyén megöletett, mintegy 20-an kisebb nagyobb sérülést kaptak. A környékbeli nemesség nagybörzsre elmenekült.

A lengyel forradalmi bizottság ismét élénkebb jeleit adja tevékenységének. Közlebről felhívást bocsátott ki az egykori lengyel királyság minden tartományaihoz, hogy siessenek a nemzeti szervezéssel a felkelés mielőbbi eszözhelése végett.

A lengyelek passiv ellentállásának jellemzésére a lapok következő esetet közölnek: Ploch városban egy Jurecowsky nevű titkos rendőrgyűzőt meggyilkolva találtak szobájában. Egyetlen egy asztalos sem akart az egész városban koporsót csinálni vagy eladni számára; a papok vonakodtak a temetési végteszítetet megtenni azon ürügy alatt, hogy a meggyilkolt évek óta nem ment a templomba, tehát eretnek volt; egyetlen nővére nem akarta egy oly testvér hulláját kikísérni, a ki, a mint mondá, oly nagy szégyent hozott a fejére. A holt testet egy lajtorjás szekérre tették s néhány rendőr kíséretében vitték ki a temetőbe, hol a sirások is megtagadták szolgálatukat s a rendőröknek kellett az egész temetést végbevinni.

GÖRÖGORSZÁG. Athen, nov. 22. Az izgatás nyíltan foly Alfréd herceg mellett, a kiben nem annyira Görögország leendő uralkodóját, mint inkább a „hellének királyát” keresik. Ily értelemben veendő a Syra, Patras, Pyraeusban s legközelebről a fővárosban történt tüntetések; és ha Anglia akarja, Alfréd herceg még az alkotmányozó gyűlés egybejövetele előtt meg lesz választva. Legalább annyira bizonyos, hogy a gyűlésben az angol herceget összes szavazattal akarják megválasztani. Az államkincstár növekedő szükségei s az adóbehajtás mostani lebetelensége mellett, a kormány már rég megszüntette volna fizetéseit, ha a külföldi görögök bazafiassága nem ment volna segítségére. Eddig már mintegy két milliót küldöttek s minden érkező gőzös kézzelfogható tanujait viszi bazafiás érzületöknek.

AMERIKA. Uj-York, nov. 19. Burnside tábornok az Aquiaacreekhez tette át hadműveleti vonalát s Frederiksburgon át nyomul Richmond felé. A nevezett tábornoknak egy napi parancsa a potomaci hadserget három hadtestre osztja, Lummer, Franklin és Hooker tábornokok parancsnoksága alatt. A déliek kiürítették Wartenont s nyomulnak elé Frederika-

borgnak. Híre jár, hogy Davis elnök egy millió nyaláb gyapott eladását javasolta. Az egyesületi kormány is oly tervekben dolgozik, hogy gyapottat szállítson Európába. New Jersey állam M. Clelland democratá jelöltül tűzte ki szenatorságra.

Ujabbak. Bécs, dec. 1. A „Wiener Ztg.” esti lapja írja: A galicziai, bukovinai és dalmáciai országgyűlések megnyitása 12-re, a többi összehívott országgyűléseké január 8-ra halasztott.

Turin, nov. 29. A kamara mai ülésében a külügyminiszter ellene mondott ama vádnak, mintha a kormány a Franciaországgal való szövetséget tette volna külügyi politikája egyedüli alapjául. Több kérdés iránt—jegyzé meg Durandó—egyetértésben vagyunk Angliával. Ez a hatalmasság szabadon engedí akaratomkat nyilvánítani, s nem akar igen közvetlen részt venni egy oly kérdésben, a melynek vallásos oldala van. Ha szinte nem is tett a romai kérdés elhaladását, de nem is lépett visszafelé. A Romával egyezkedéstől eredményt reményleni hiábavalóság volna; azért szükség volt minden erőnkkel Franciaországra hatni, hogy a romai foglalás megszüntetését eszközöljük. Mi újra ki akarunk békülni a szentszékekkel; de e kibékülésnek egyetlen akadály a francia foglalás. Drouyn de Lhuys jegyzéke javaslataink kedvező fogadtatását engedí reménylenünk; mielőtt azonban tovább folytatnók a tárgyalásokat, a miniszterium a parlament határozatát várja.

Páris, nov. 29. A mai „Presse” jelenti: Holnap Compiègneben minisztertanács lesz. Okot reá a londoni követnek Görögországra vonatkozó sürgönyei s Oroszországnak egy javaslata szolgáltattak. Azt mondják, Oroszország együttes jegyzéket indítványoz Angliához; s ha Franciaország nem csatlakoznék, Oroszország egyedül fog nyilatkozványt kibocsátani. A mai „France” azt hiszi, az angol kor-

mány megváltoztatta Görögország iránti nézeteit. Franciaország nem tűrhette, hogy Anglia a közepentengert angol tengerre tegye.

Turin, dec. 1. A kamara mai ülésében jelentette a miniszterelnök, hogy a miniszterium viszálypott. Bizonyosnak mondják, hogy Torreausa, a kit a király új kabinet alakítására felhívott, nem fogadta el a megbízást. Villamarinát hívták a királyhoz.

Sz. Pétervár, nov. 30. A mai „Journ de S. Peters.” írja: Állithatjuk, hogy Oroszország soha egy percig sem gondolt arra, hogy a londoni jegyzőkönyv azon elvétől eltérjen, a mely a védhatalmak dynastiáinak tagjait a görög trónról kizárja. Oroszország ezt oct. 19-ről kijelentette, előbb mint Anglia.

Korfu, nov. 29. Egész Görögországban nagyszerű tüntetések folynak Alfréd herceg mellett. Athenében egy nagy néptömeg „Eljen Alfréd király!” kiáltások közt s a herceg arcképét körül hordozva az angol követségi palota elébe vonult, a hol a követ köszönetet mondott a rokonszenv nyilvánításáért s kijelentette, hogy határozott feleletet nem adhatván, a nép kívánatait tudatni fogja Londonba. Mérsékletet ajánlott. Lamiában királynak kiáltották ki Alfréd herceget, a mely tüntetést a várból 100 ágyulövessel üdvözölték. Missolonghiban a hatóság hivatalosan elismerte Alfréd herceget királynak. Syrában is hasonló tüntetések voltak.

Távíratí tudósítás a bécsi börzéről

December 3-án: Nemzeti kölesön 82.95. 5%. Metalliques 71.75. Bank-részvény 808.—. Hitel-részvény 223.80. Váltó Londonra 120.70. Ezüst 120.25. Arany 5.80.

December 1-jén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 72.75. Erdélyi 69.25.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

(751) **Kiadó szállás kerestetik.** (1—3)
A helybeli cs. kir. adóhivatal számára egy 3—4 szobából álló hivatali szállás szükségeltetvén, kiadni szándékozik értekezhetnek a kir. főkörmányszéki épületben levő cs. kir. adóhivatalnál.

(752) **EGY ZONGORA** eladó, vagy kiadó. Rajkánál, felső szénuteza 62-dik ház szám alatt. (1—3)

(746) **LÓCSEY SP. LAJOS** (1—1)
nagy-enyedi könyvkötőnél megjelent a

NAGY-ENYEDI NAPTÁR 1863-ra.

Ára a múlt évi 35 kr. helyett most 26 kr. o. ért. mely naptárból a kiadási tiszta jövedelem fele ismét a n.-enyedi leány-iskolák gyarapítására van szánva, valamint a múlt évi is vala, mely rendeltetése helyére átadott. Ezen változatos tárgyakkal ellátott Naptár, mely nem csak a kiadója hasznára, hanem közhasznosra van megindítva, pártolására hívja fel a t. cz. közönséget a kiadó. Egyszerűsége, a már eddig 400 darabra nevezkedett s napontként nevezkedő **Olvasó „KÖLCSÖN-KÖNYVTÁRÁT”** ajánlja az olvasó közönség figyelmébe, helybelieknek, úgy mint vidékieknek, egy évre 2 frt. fél-évre 1 f. egy óra 30 kr. o. ért. részvény fizetés mellett, vagy egy új-krajczár napidij fizetésért.

(747) **TILTAKOZÁS.** (1—1)
Alólírt, mint a néhai Daczó Pál összes hagyatékára néve a Tordamegye alsókerületi tktes törvényszéke által idei 795 p. szám alatt kinevezett tömeggondnok tiltakozom és a Polgári törvény-könyv 1022 §-phusa értelmében érvénytelennek, s valamint a hagyatékai tömegre, úgy az egyedüli törvényes örökös kiskoru árva Daczó Eszterre néve is nem kötelezőnek nyilvánítom, azon káros felhatalmazást, melyet néhai Daczó Pál ezen évi október 20-án Kolozsvárt, Komlósi Mátyás és Guth Ignác biznyságok előtt Szepessi Ferencz részére kiállított, és a melynek alapján a nevezett Szepessi Ferencz az árva tömeg károsító eljárásokkal fenyegeti: ünnepélyesen tiltakozom tehát, és ellene mondom minden oly fellépéseknek, véle való szerződéseknél, pénz kezére adásának és felvételének, melyeket a nevezett Szepessi Ferencz a mondott felhatalmazás nyomán végrehajtani kívánna. Magyar-Szilvás, 26 november 1862. Szentpáli József m. k. tömeg gondnok.

(748) **LAUFFER és STOLP** könyvkereskedésében vártáruza 7-ik szám megjelent s minden hiteles, könyvárusnál Kolozsvárt Stein Jánosnál kapható: (1—1)

A VERPAD TITKAI
HÉT HOHÉR NEMZEDÉK EMLÉKIRATAI.
(1685—1847.) Franciaából.

Csaknem két egész század erkölcs és büntörténete tükrözik vissza s munkában. Nem regényes adatok melyeket phantasia teremthet, hanem megtörtént dolgok, melyeknek igazolására okmányok mutathatók fel. A társadalmi és politikai élet rázkodásai, melyek nyomán új eszmék emelkedtek és régi eszmék silyedtek el. A becsület és jog, a gabság és bitórlás harcrai, melyekből maga az igazság is csak véresen bontakozhatott ki. Bár a képek, melyek e munkába találhatók, többnyire sötétek, de sok tekintetben tanúságosak és irányt jeleznek az eszmék örök küzdelmében.

Az I.-ső füzet ára 30 kr. o. é. Folytatása sajtó alatt van.

Nyomatott az ev. ref. fótanoda betüivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

(750) Kolozsvárhoz 1 és 1/2 óra járásnyira a töltött út mentiben 24 hold legjobb minéműségű kaszálló hely 800 osztr. értékű forint kamat fejében hat évre kapható. Ugyanott 3 kalongya réti széna található. Bővebb értesítést kapbatni a Zöldfánál a nagy hid mellett Kolozsvárt.

(745) **Eladó erdő.** (3--3)
A KOVÁCSI határon Kolozsvártól mintegy 4 óra járásra van 1623 szál fából álló épületnek való erdő, alatta levő tűzfával — egészben vagy részben — eladó. Értekezhetni Hosszu-Macskáson, tulajdonos Szentiváni Lászlóval.

(749) **VIDACS ISTVÁN** pesti gépgyárának kolozsvári fiók műhelyében s rak-tárában készen kaphatók s megrendelések elfogadtatnak mindenféle gazdasági gépekre, úgy mint Vidacs ekék, kapáló és töltőgép ekék, sor- s szórva vetők, szóró- és tisztító rosták, kukorica morzsoló és szécska vágó gépek.

Különösen felkértenek a t. cz. gazda urak s földbirtokosok, megrendeléseiket a használati idő előtt küldenek be, hogy a szükséges anyagokat előre megkészíthesse s mindenkor pontosan szolgálhasson. Kolozsvárt, decemberben 1862.

Baris József,
gépész, külső-monostor utca 166 sz.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön kapható:

ERDÉLYI ORSZ. MUZ.-EGYL. NAPTÁRA

az 1863-dik évre.

A muzeum egylet tagjainak névsorával

Kiadja az erd. orsz. muzeum egylet igazgató választmánya.

Ára 40 kr. o. ért.

Erdélyi képes naptár
1863-dik évre.

Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.

Ára csak 25 kr. oszt. ért.

Már évek óta fennálló

KÖLCSÖNKÖNYVTÁRAMAT

úgy szintén most rendezett

ZENÉSZETI KÖLCSÖNTÁRAMAT

bátor vagyok a t. cz. közönség figyelmébe ajánlani.